

Dinara back to LIFE i Still Water Revival – primjeri projekata restauracije staništa

PMF - kolegij Raznolikost, ugroženost i zaštita hrvatske flore i faune
14. svibnja 2024.

Dinara back to LIFE

Program LIFE Europske unije

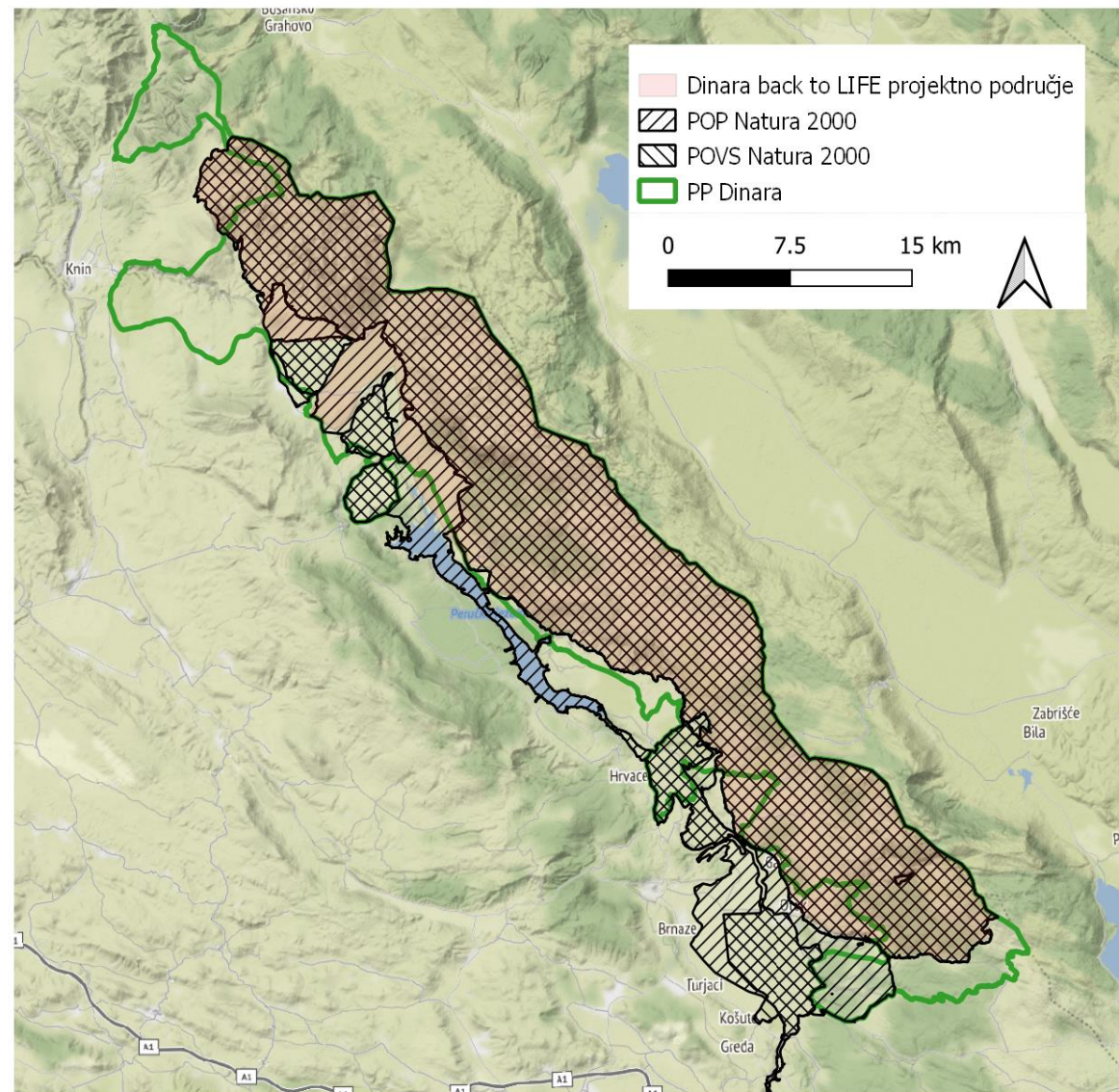
Vrijeme provedbe: 15.1.2020. – 15.11.2023.

Projektno partnerstvo

- LAG „Cetinska krajina”
- Hrvatske šume d.o.o
- Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet
- Udruga Biom - koordinator

Ukupna vrijednost projekta: **1,296,509€**

„Očuvana priroda kroz održivo korištenje”

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Ciljne vrste i staništa

Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*) 62A0

Pokrivenost tipom staništa: 29% (19 536 ha)

Planinski i predplaninski vapnenački travnjaci 6170

Pokrivenost tipom staništa: 4% (2 000 ha)

Poluprirodni suhi travnjaci i grmoliki facijes na vapnenačkoj podlozi (*Festuco-Brometalia*) (*staništa važna za orhideje) 6210*

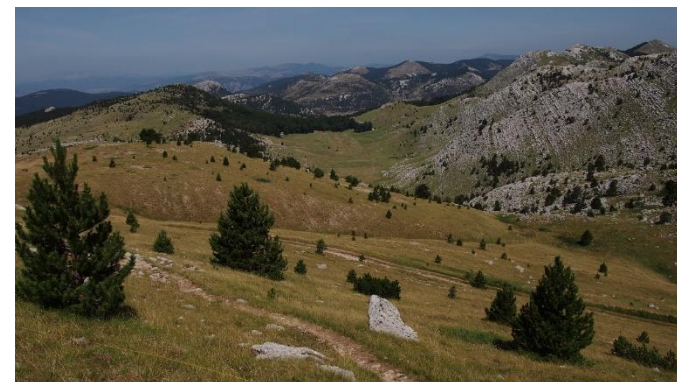
Pokrivenost tipom staništa: 0,07% (50 ha)

Vrtna strnadica (*Emberiza hortulana*) 30-50 parova

Ćukavica (*Bhurinus oecnidemus*) 2-5 parova

Kratkoprstá ševa (*Calandrella brachydactyla*) 50-100 parova

*podaci preuzeti iz SDF obrasca

Zašto Dinara back to LIFE?

Zašto baš travnjaci?

Važni su za biološku raznolikost

Stanište su za brojne vrste ovisne o otvorenim staništima

Resurs za gospodarske aktivnost – ispaša, pčelarstvo, ljekovito bilje, turizam, rekreacija...

Što ugrožava travnjake?

Izostanak ispaše

Napuštanje tradicionalnog stočarstva

Pošumljavanje

Neusklađenost praksi za upravljanje

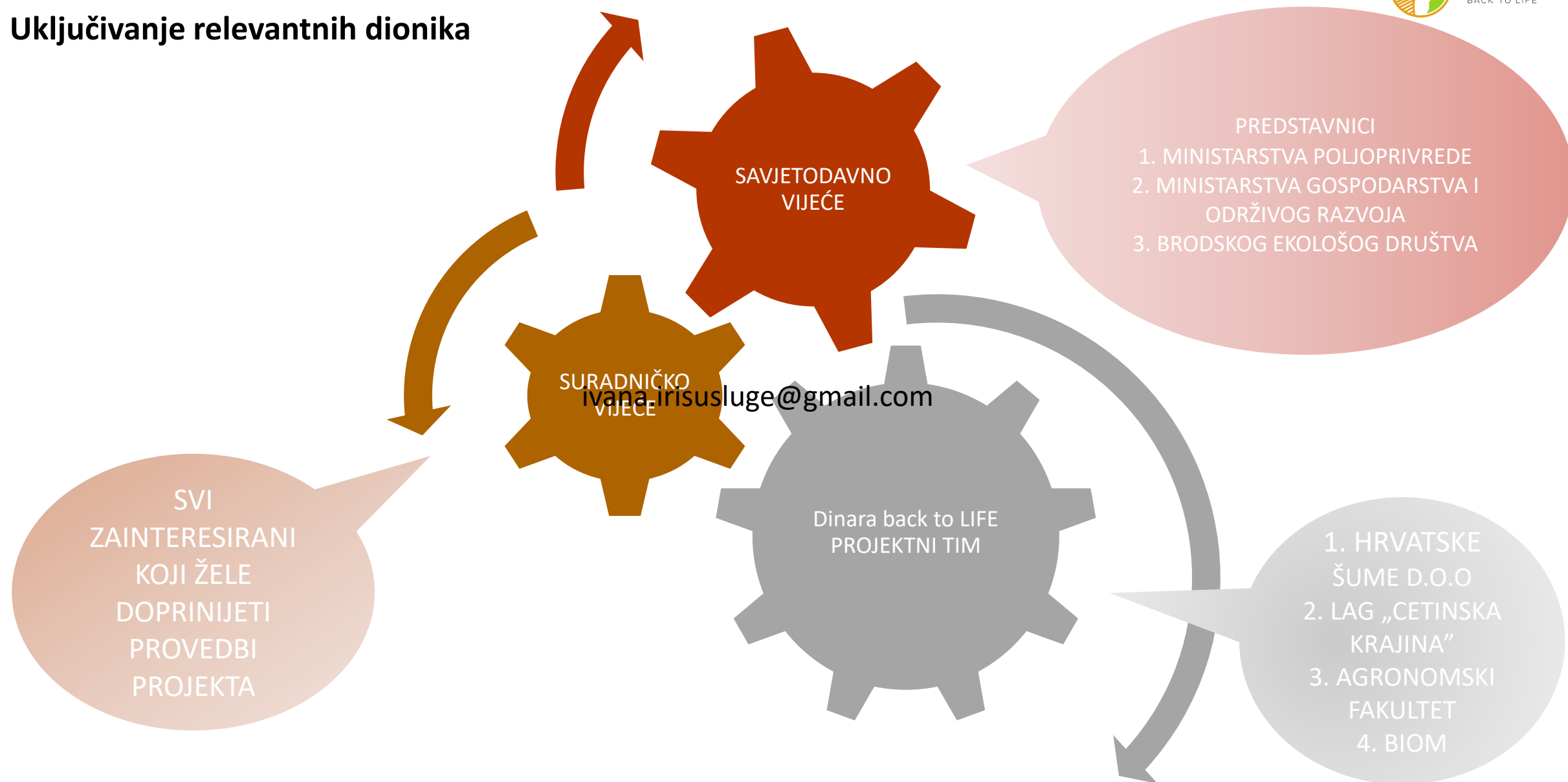
Što se sve radilo na projektu?

- Istraživanje botaničkih vrijednosti travnjaka
- Restauracija zaraslih travnjaka
- Obnova suhozida, lokvi, bunara, zaraslih puteva
- Doprinos održivom upravljanju travnjacima kroz izradu smjernica za upravljanje
- Razvoj znanja i vještina u zajednici

Važnu ulogu ima lokalna zajednica; stočari, pčelari, lovci, planinari, i svi koji su povezani s Dinarom i mogu doprinijeti njezinom očuvanju.

Uključivanje relevantnih dionika

Glavni rezultati projekta

- Ostvarene brojne suradnje
- Suradnička vijeća
- Promocija Dinare

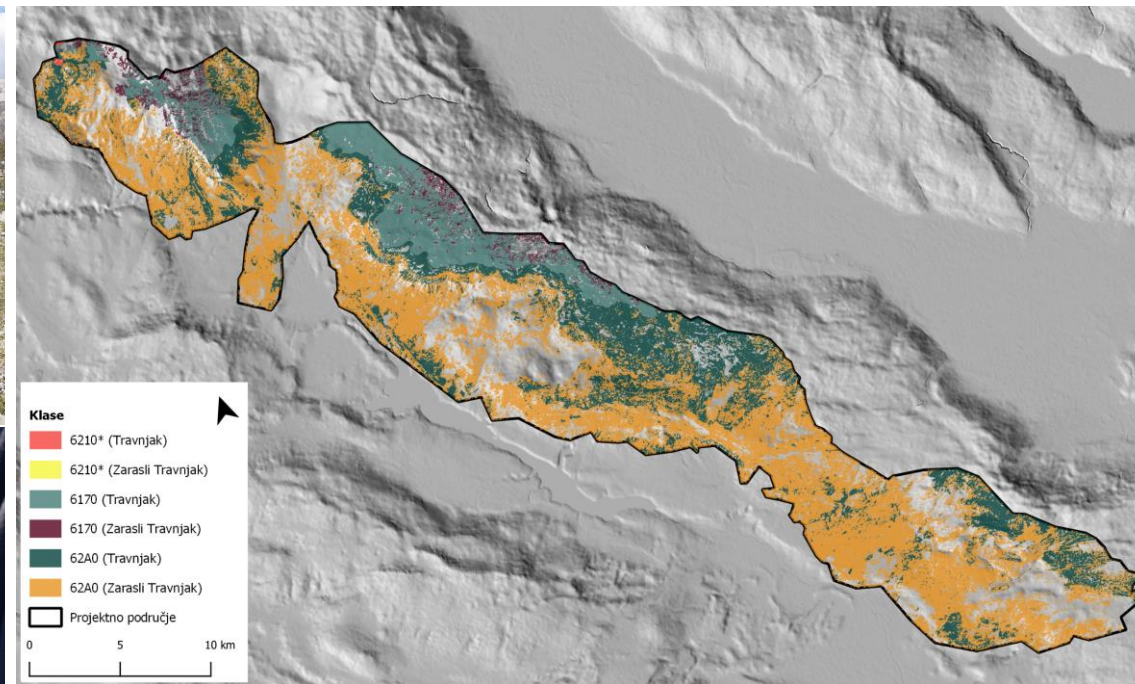
dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Prikazan sadržaj je isključiva odgovornost partnera Dinara back to LIFE projekta i ne odražava nužno stajališta Europske unije, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost.

Istraživanje i monitoring

- Ptice
- Pčele i skakavci
- Orhideje
- Zaraslost travnjaka
- Potencijal travnjaka za ispašu

Istraživanja kvalitete ispaše i pašnog kapaciteta

Ispaša mješovitim stadima

- 16 stočara
- Stada obogaćena magarcima, konjima i bušama
- Više od 605 ha

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

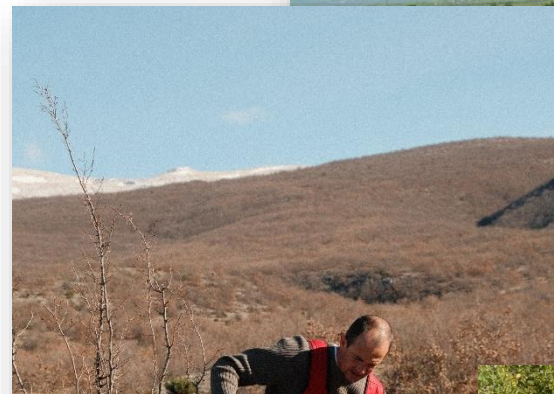
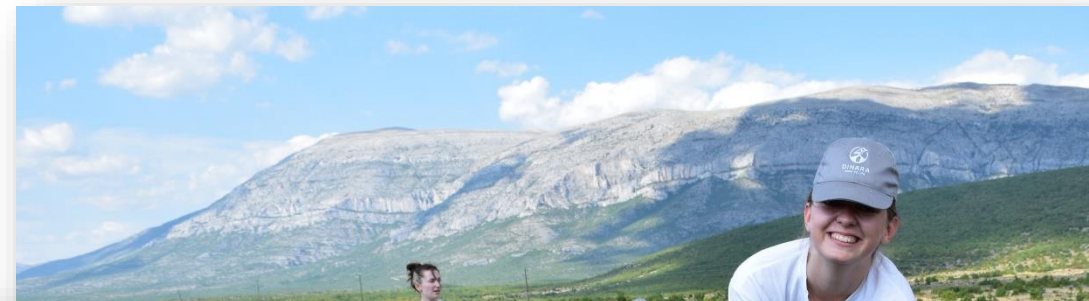

LIFE18 NAT/HR/000847

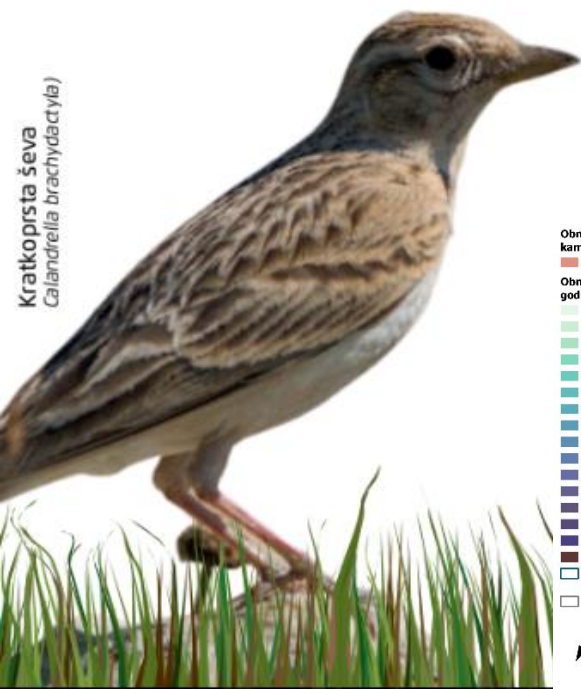
Prikazan sadržaj je isključiva odgovornost partnera Dinara back to LIFE projekta i ne odražava nužno stajališta Europske unije, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Ručno uklanjanje nepoželjne drvenaste vegetacije

- Više od 105ha
- Unaprijeđena kvaliteta staništa
- Ćukavica i kratkoprsta ševa

Kratkoprsta ševa
Calandrella brachydactyla

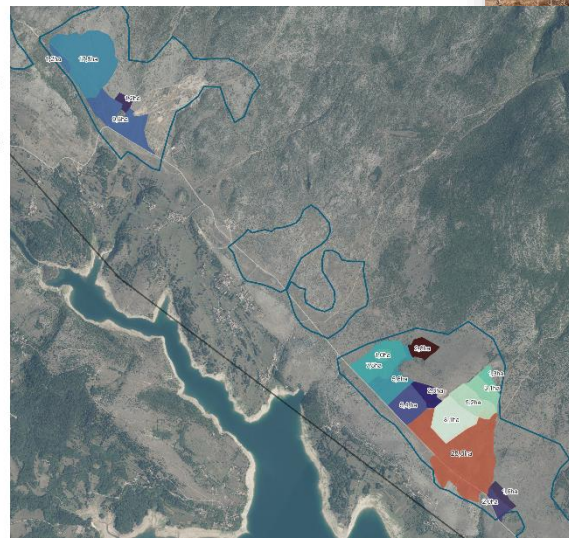
Obnova travnjaka - studentski kamp (Σ = 28,80ha)
Rujan 2021.

Obnova travnjaka 2021.-2023. godine - radnici (Σ = 76,57ha)

- (1) 20.09.-09.11.21.
- (2) 09.11.21.-10.01.22.
- (3) 10.01.-01.03.22.
- (4) 01.-25.03.22.
- (5) 25.-31.03.22.
- (6) 01.-30.09.22.
- (7) 30.09.-18.11.22.
- (8) 18.11.22.-23.01.23.
- (9) 23.-25.01.23.
- (10) 25.01.-10.02.23.
- (11) 10.-27.02.23.
- (12) 27.02.-03.03.23.
- (13) 06.-08.03.23.
- (14) 09.-10.03.23.
- (15) 13.-17.03.23.
- (16) 20.-31.03.23.

Obnova travnjaka planirana za 2022.-2023.

Projektno područje

Kontrolirano paljenje

- Provedeno na 56,7 ha
- Unaprijeđena kvaliteta staništa
- Vrtna strnadica

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Sufinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

LIFE18 NAT/HR/000847

Prikazan sadržaj je isključiva odgovornost partnera Dinara back to LIFE projekta i ne odražava nužno stajališta Europske unije, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Obnova stočarske infrastrukture

OBNOVLJENO JE UKUPNO:

10 km
stočarskih i
planinskih
puteva

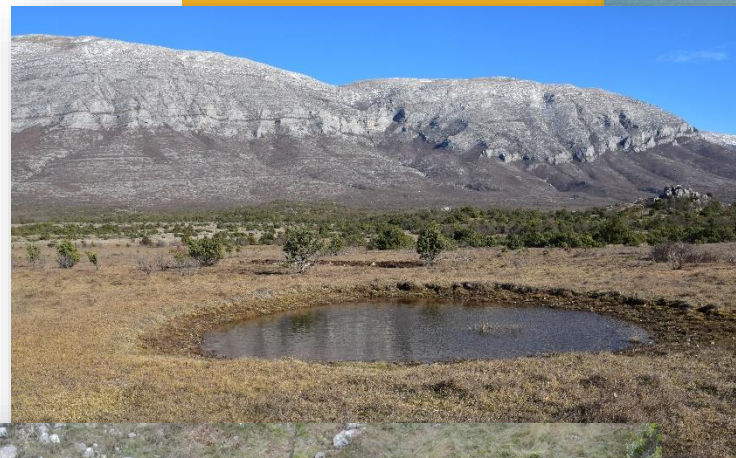
9
bunara

5 km
suhozida

10
lokvi

dinarabacktolife.eu

Projekt je sufinanciran sredstvima LIFE Programa Europske unije.
Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.
Suffinancirano sredstvima Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

odgovornost partnera Dinara back to LIFE projekta
jališta Europske unije, Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i
energetske učinkovitost.

Glavni izazovi na projektu

- Nakon provedene prve godine projekta osnovan je park prirode – još uvijek bez nadležne javne ustanove
  - Morali ishoditi sve nove dozvole - RIJEŠENO
- Neusklađenost Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode (Pravilnik o ciljevima i mjerama očuvanja)
  - Izazovi oko dobivanja dozvola za provedbu kontroliranog paljenja – DJELOMIČNO RIJEŠENO NAKON PROJEKTA
- Otežano dobivanje dozvola za provedbu aktivnosti – dugotrajan proces izrade šumskogospodarskih planova za dvije GJ na kojima provodimo sve aktivnosti
  - Nemogućnost dobivanja dozvola za ručno uklanjanje i kontrolirano paljenje – DJELOMIČNO RIJEŠENO
- Izazovi sa sklapanjem ugovora o zakupu pašnjaka i podugovaranjem stočara za ispašu miješanim stadima
  - Brojni stočari nemaju riješen zakup ili ne napasuju na zakupljenim površinama - DJELOMIČNO RIJEŠENO
- Izazovi s regulativom za postavljanje električnih pastira
  - Vrlo složena situacija – moguće korištenje poticaja za nabavu električnih pastira, ali veliko protivljenje lovaca, HŠ naplaćuju kazne za postavljanje – DJELOMIČNO RIJEŠENO
- I još poneki malo manji 😊

Najveće prilike

Učenje kompleksnog sustava

- koje dozvole su potrebne za provedbu restauracijskih aktivnosti
- koji su administrativni problemi s kojima se stočari susreću
- poticanje promjena zakona i pravilnika

Izrada Smjernica za upravljanje i restauraciju suhih travnjaka

Tko sve postoji i radi na području?

- kontakti stočara, pčelara i drugih OPG-ova
- koje aktivnosti planiraju druge institucije i organizacije
- analiza institucionalnog upravljanja travnjacima

Osnivanje Parka prirode „Dinara”

- nova razina zaštite Dinare
- prilika za umrežavanje i suradnju

Still water revival

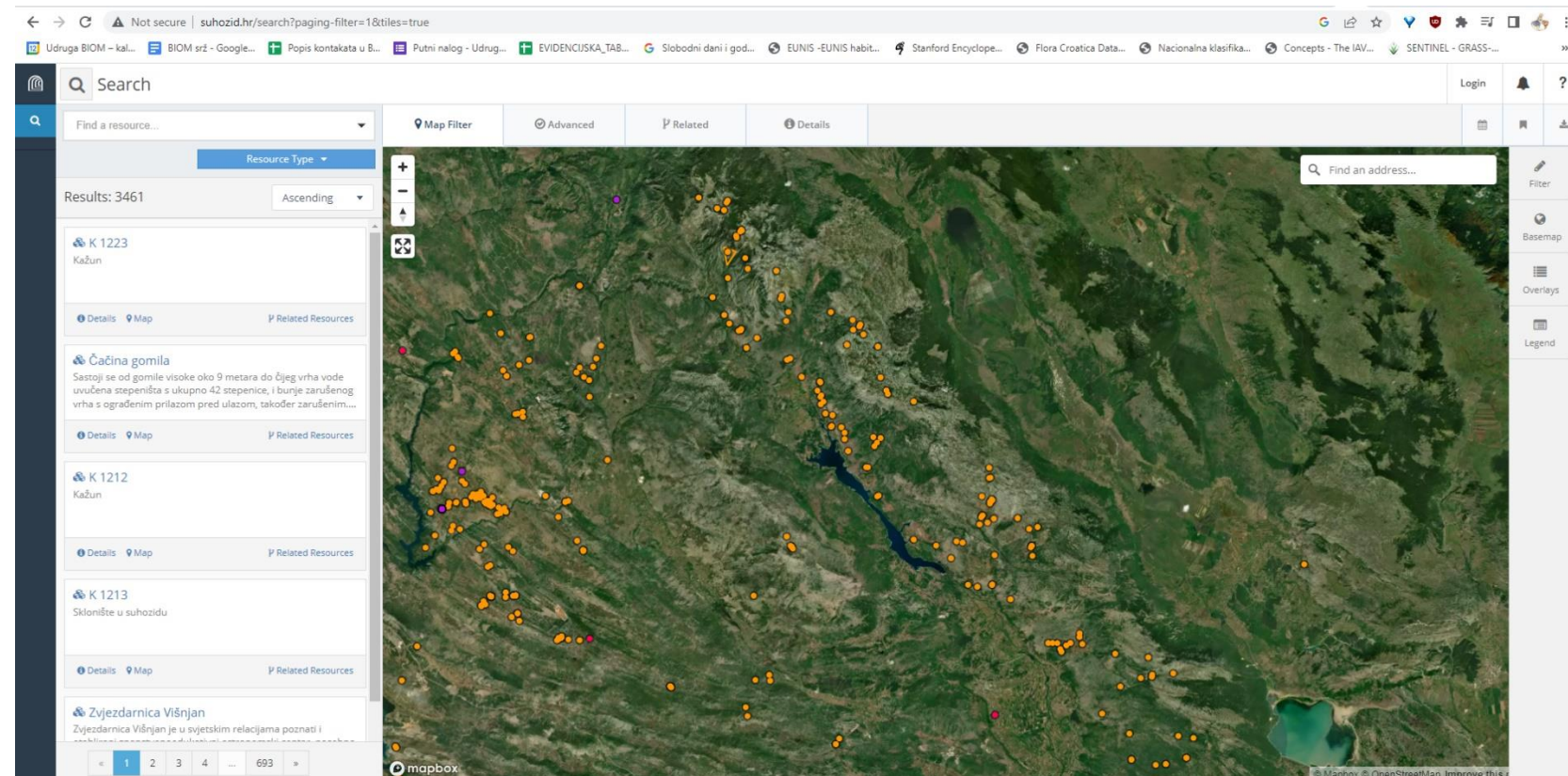
- sinergija na obnovi lokvi i bunara
- 1.4.2022.- 31.3.2025.
- PP Dinara, PP Biokovo, PP Učka i NP Sjeverni Velebit
- Suradnja s udrugom Dragodid i Hrvatskim šumama te nadležnim JU

Pripremne aktivnosti

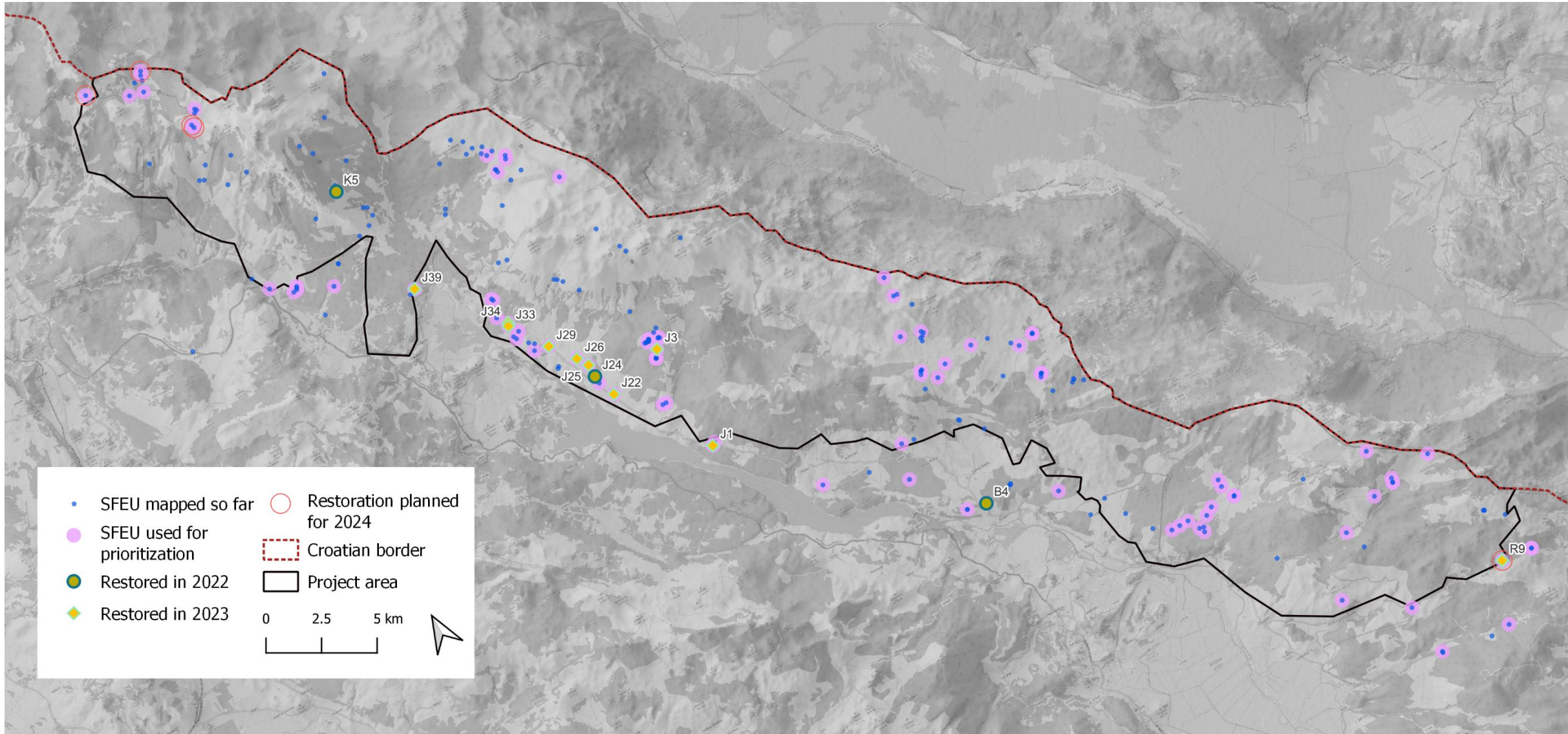
- Kartiranje lokava i bunar na projektom području
- Suhozid.hr
- Izrada protokola za procjenu ekološkog stanja
- Prioritizacija obnove

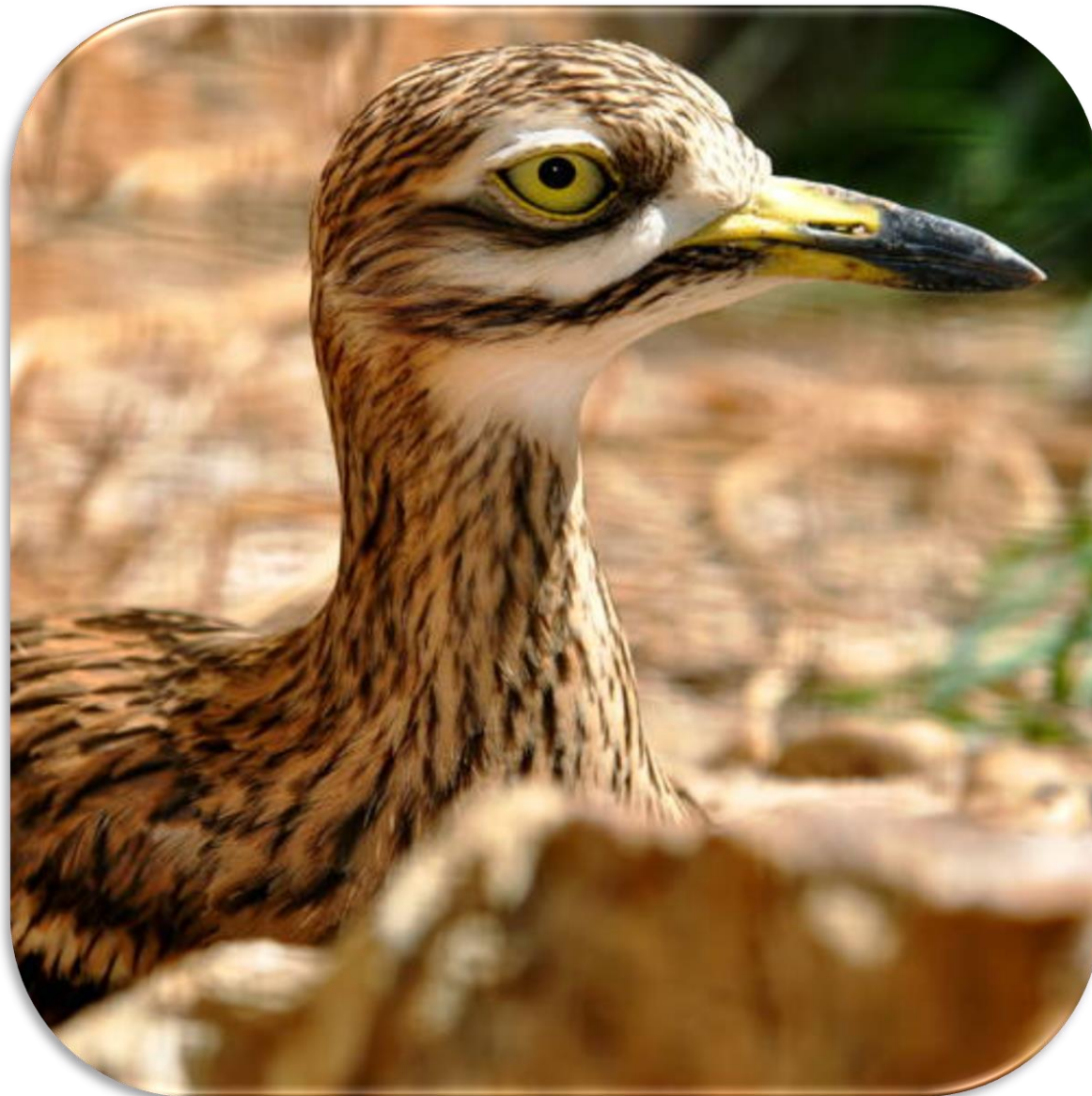

Obnova

Hvala na pažnji!

tomislav.hudina@biom.hr